

**MALATYA YETİŞTİRME
YURTLARINDAN AYRILANLAR
YARDIMLAŞMA DERNEĞİ**

**BM ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİ
93. OTURUMU TAVSİYE KARARLARI**

**İZLEME VE SAVUNUCULUK FAALİYETİ
ÇALIŞMA RAPORU**

2024

MALATYA YADER

MALATYA YETİŞTİRME YURTLARINDAN
AYRILANLAR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

BM ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİ 93. OTURUMU TAVSİYE KARARLARI

İZLEME VE SAVUNUCULUK FAALİYETİ ÇALIŞMA RAPORU

MART 2024

**BM ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİ 93. OTURUMU TAVSİYE
KARARLARI BAĞLAMINDA İZLEME VE SAVUNUCULUK FAALİYETİ
ÇALIŞMA RAPORU**

MART 2024

Hazırlayanlar:

**Mehmet ÇOLAK
Ahmet ÖZERHAN
Rumeysa BOZDEMİR**

**Anadolu Büyük Aile Federasyonu Genel Başkanı
Malatya YADER Yönetim Kurulu Üyesi
Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği Genel Sekreteri**

İletişim :

Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği- Malatya YADER

www.malatyayader.org.tr

https://www.facebook.com/yader44/

https://twitter.com/malatyayader/

https://instagram.com/malatyayader/

https://www.youtube.com/channel/UCtYmdzXvKhIawIqSZ1fyTCQ

https://www.linkedin.com/in/malatyayader-688aab98/?originalSubdomain=tr

O 850 302 39 88

Bu yayın Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca Malatya YADER sorumludur ve içerik hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

ÇALIŞMA PROGRAMI

GÖRÜŞME HEYETİ İŞ BÖLÜMÜ TOPLANTISI

GÖRÜŞME YAPILAN KURUMLAR

1.AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

2.KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

3.UNICEF TÜRKİYE OFİSİ

4.TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

TÜRKİYE'DE ALTERNATİF BAKIM ALANI TESPİT, İHTİYAÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

GİRİŞ

Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, devlet korumasında yetişen bireylerin kaliteli bir şekilde toplumsal hayata katılmasını sağlamak, sosyal hizmetler alanında politika oluşumuna katkı sağlamak amacıyla 2012 yılından bu yana çalışmalar yapmaktadır. Dernek olarak yaptığımız en önemli çalışmalardan biri de Etkiniz AB desteği ile 2020 yılın da hazırladığımız “Kurumsal Bakım Süreci ve Sonrasında İnsan Hakları İhlalleri Raporu” olmuştur.

Bu rapor Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Çocukların⁽¹⁾ Alternatif Bakımı için Kılavuz İlkeleri kapsamında ebeveyn bakımından yoksun çocuklarla ilgili; (1) korunma ihtiyaçlarına yönelik alınan ve sonradan kaldırılan “koruma kararları”na dair değerlendirme ve uygulamaların, çocuğun insan hakları özelinde ulusal ve uluslararası belgelere göre değerlendirilmesine ve (2) koruma kararlarının kaldırılmasının çocuk reşit olduktan sonra kişinin yaşamını nasıl etkilediğine odaklanılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda devlet koruması altında iken reşit olmadan koruma kararı kaldırılan çocukların, reşit olduktan sonra 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda belirtilen istihdam düzenlemesi ile ilgili taleplerinin reddedilmesi sonucunda açmış oldukları davaların mahkeme kararları incelenmiştir.

Hazırladığımız rapor, BM Çocuk Haklarının 93. Oturumunda değerlendirilmesi amacıyla BM Çocuk Hakları Komitesine gönderilmiştir. Komitenin 93. Oturumunda alınan ve 2 Haziran 2023 tarihlerinde kabul edilen, ülkemize yönelik sunduğu tavsiye kararlarının, hazırladığımız rapordan hususları da içerdiği görülmüştür. Derneğimiz, BM Çocuk Hakları Komitesinin ülkemize yönelik sunduğu tavsiye kararları bağlamında politika yapıcılar ile ilgili kurum ve kuruluşlara tespit ve önerilerimizi anlatmak, bu alana ilişkin savunuculuk yapmak için Etkiniz AB Programı desteği ile görüşme ziyaretleri ve diğer savunuculuk faaliyetleri planlamıştır. 13-16 Şubat 2024 tarihlerinde, Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği öncülüğünde, aynı amaca yönelik faaliyet yürüten Anadolu Büyük Aile Federasyonu, Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği ve Ankara Yurttan Ayrılanlar Derneklerinin katılım sağladığı bir heyet olarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

[1] <http://tinyurl.com/44w5mpjp>

[2] Türkçe bağlantı: <http://tinyurl.com/ycy6amwa>

İngilizce bağlantı: <http://tinyurl.com/bdhppebf>

ÇALIŞMA PROGRAMI

GÖRÜŞME HEYETİ İŞ BÖLÜMÜ TOPLANTISI

- 13 ŞUBAT 2024 -

Söz konusu savunuculuk çalışmasının planlanması kapsamında heyet olarak çevrimiçi birçok toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılarda aldığımız kararlar, tespit, öneriler ve görüşmelerde konuşulacak hususlar ile ilgili, ziyaretler öncesi son bir iş bölümü toplantısı yapılmıştır.

Bu toplantıda, çalışma konumuzun detaylı ve önemli konular içermesi, zamanımızın yeterli olmaması da göz önüne alınarak, görüşmelerimizde hangi noktaların kimler tarafından ifade edileceği kararlaştırılmıştır.

GÖRÜŞME YAPILAN KURUMLAR

1. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

- 14 ŞUBAT 2024 -

Heyet olarak 14 Şubat 2024 günü, saat 10:00'da Çocuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Mustafa BİLİR ziyaret edilmiştir. Burada 2 saatlik bir görüşme yapıldıktan sonra saat 12:00'de ve 14:00'de Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım KARA ile yaklaşık 1,5 saat süren bir görüşme gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelerimizde ülkemizin mevzuattan ziyade uygulama noktasında sıkıntılar yaşandığı hususu belirtilmiştir. Uygulamanın güçlendirilmesi, etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla çocuğun yüksek yararı esaslı bir mevzuat yapısının oluşturulması talep edilmiştir. Kurumsal bakım hizmetlerinde çalışan tüm personele yönelik özel bir personel kanunu hazırlanması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Ayşegül Yıldırım KARA

Mevcut 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun çocuğun yüksek yararını önceleyen bir personel kanunu olmadığı bu kanun ile çocukların bakım sonrası süreçte hazırlanmasının zorlukları anlatılmıştır.

Çocuklar ile çalışan profesyonellerin etkili bir eğitime ve performans değerlendirme sistemine tabi tutulması önerilmiştir.

Ayrımcılıkla mücadele kapsamında iyi örnekler ve rol modellere bu konuda görevler verilmesi, toplumun önünde olması ve desteklenmesinin, özellikle önyargılar ve olumsuz etiketlemeler noktasında olumlu sonuçlara yol açacağı belirtilmiştir. Toplumda oluşan bu önyargılar nedeniyle ayrımcı tutum ve uygulamalara neden olan olumsuz ve geleneksel tutum ve normlarla mücadele etmek ve bunları değiştirmek için mevzuat değişiklikleri de dâhil bu konuda çalışmalar yapılması gerekliliği ifade edilmiştir

"ÇOCUĞUN YÜKSEK YARARINI ÖNCELEYEN PERSONEL KANUNU VE MEVZUAT DÜZENLEMELERİ YAPILMALIDIR."

Çocuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Mustafa BİLİR

Genel müdür ile yapılan görüşmede, öneri ve tespitlerimiz dikkatle incelenmiş, bakanlığın mevzuat değişikliği yapma çalışmalarının olduğu, bu çalışmalarda tespit ve önerilerimizin dikkate alınacağı belirtilmiştir.

SAVUNMASIZ DURUMDAKİ ÇOCUKLU AİLELERİN BİREYSEL İHTİYAÇLARINA GÖRE UYARLANMIŞ, GÜÇLÜ BİR İZLEME VE KALİTE GÜVENCE MEKANİZMASINA SAHIP BİR ULUŞAL STANDART PROGRAMI GELİŞTİRİLMELDİR.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Dr. Sevim SAYIM MADAK ile saat 12:30 -13:30 saatleri arasında 1 saatlik bir görüşme gerçekleştirdik.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda gerçekleştirdiğimiz görüşmelerin tamamında, hazırladığımız raporlar, BM Çocuk Hakları Komitesinin tavsiye kararları ile tespit ve önerilerim anlatılmıştır. Aşağıda maddeler halinde sıraladığımız tespit ve önerilerimiz ile “Kurumsal Bakım Süreci ve Sonrasında İnsan Hakları İhlalleri Raporu” bizzat kendilerine teslim edilmiştir. Tespit ve önerilerimizin BM Çocuk Hakları Komitesinin ülkemize yönelik hazırladığı tavsiye kararların da yer aldığını özellikle belirtilmiştir.

Görüşmede derneklerimizin yürüttüğü çalışmalar anlatılarak; devlet koruması altında yetişen çocuklarla ilgili önyargılar ve olumsuz etiketlemeler ile mücadele etmek, çocuklara rol model olmak, söz konusu çocukların 18 yaşından sonrası için toplum yaşamını kolaylaştırmak ve sosyal adaptasyon çalışmaları yapmak gibi kuruluş amaçlarımızın altı çizilmiştir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Yardımcısı Dr. Sevim SAYIM MADAK

BM Çocuk Hakları Komitesinin Tavsiye kararları bağlamında hazırladığımız raporumuz anlatılarak talep ve önerilerimiz sunulmuştur. Özellikle;

- Çocukların devlet koruması altındaki bakım sürecinde, bakım sonrasına hazırlanması ve izlenme etkinliğinin arttırılması,
- Savunmasız durumdaki çocuklu ailelerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış, güçlü bir izleme ve kalite güvence mekanizmasına sahip bir ulusal standart programının geliştirilmesi
- Mevcut personel mevzuatının çocukları yetiştirmede yetersiz olduğu, çocuklarla ilgili çalışan personellere yönelik çocuğun yüksek yararı esaslı yeni bir personel kanununun hazırlanması gerekliliği,
- Ayrımcılıkla ve toplumsal ön yargılarla mücadele için iyi örneklerin ön plana çıkartılması ve desteklenmesi,
- Söz konusu çocuklarda eğitim oranlarının düşük olduğu, yükseköğrenime çeşitli yollarla teşvik edilmesi gerektiği talep edilmiştir.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı Mustafa BİLİR

2. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

- 14 ŞUBAT 2024 -

Kamu Denetçisi Celile Özlem TUNÇAK

Kamu Denetçiliği Kurumunda özellikle Çocuk Ombudsmanlığı çalışmaları da bulunan, bu konuda yetkin olan **Kamu Denetçisi Celile Özlem TUNÇAK** hanımefendi ile ilgili birimin uzmanlarının da katıldığı geniş katılımlı bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Görüşmede derneklerimizin çalışma ve kuruluş amaçlarından bahsedilerek, çalışmamızın kapsamı hakkında bilgi verilmiş, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile taleplerimizi içeren tespit ve önerilerimiz paylaşılmıştır. “Kurumsal Bakım Süreci ve Sonrasında İnsan Hakları İhlalleri Raporunun” içeriğinden bahsederek, raporumuz toplantıda hazır bulunan uzmanlara ve kamu denetçisine sunulmuştur.

Kamu Denetçiliği Kurumunun da bu bağlamda derneklerimizin çalışmalarına ve BM Çocuk Hakları Komitesi tavsiye kararlarına nasıl bir katkı sunabileceği hususları görüşülmüştür. Görüşmede ayrıca; “Toplumda devlet koruması altında yetişen çocuklara yönelik oluşan bu önyargılar nedeniyle ayrımcı tutum ve uygulamaların olduğunu, bu nedenle olumsuz ve geleneksel tutum ve normlarla mücadele etmek ve bunları değiştirmek için ayrımcılıkla mücadele ettiğimiz belirtilmiştir. Bu konuda çocukların eğitim ve sosyal hayatta yaşadıkları ve yaşayabilecekleri ayrımcılığın yetişkin olduktan sonra da iş ve sosyal hayatta devam ettiğini belirterek, bu konuda desteklerini talep ederek, birlikte çalışılabilecek konular istişare edilmiştir.”

Görüşmede Kamu Denetçisi Sayın Celile Özlem TUNÇAK ve uzman ekibi “yapmış olduğumuz bilgilendirmelerin çok faydalı olduğunu, Kamu Denetçiliği Kurumu olarak yapılan her başvurunun titizlikle incelendiğini belirterek, Alternatif Bakım kuruluşlarında yetişen çocuklar ve bu kurumlarda yetişmiş olan bireyler ile ilgili başvurulara da ayrı bir başlık açılacağını belirtmişler ve bu konuda her türlü işbirliğine açık olduklarını” ifade etmişlerdir.

3. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ULUSLARARASI ÇOCUKLARA ACIL YARDIM FONU (UNICEF) TÜRKİYE OFİSİ

- 15 ŞUBAT 2024 -

Savunuculuk çalışmamız kapsamında, UNICEF Türkiye Ofisi ile yaptığımız görüşme bizler için ayrıca değerli ve kıymetlidir. UNICEF'e yaptığımız ziyarette bizleri karşılayan heyet ile toplantı salonunda bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerimizde Alternatif Bakım konusunda çalışan uzmanlar ile UNICEF tarafından Avrupa Birliği'nin desteği ile yürütülen "Türkiye'de Sivil Toplumun Çocuk Hakları Savunuculuğu Konusunda Güçlendirilmesine Yönelik ACAR Projesi" uzmanlarının katıldığı toplantı, Ekin BOZKURT hanımefendinin başkanlığında gerçekleştirilmiştir.

Toplantıda derneklerimizin çalışma ve kuruluş amaçlarından bahsederek çalışmamızın kapsamı anlatılmıştır. Etkiniz AB Programı desteği kapsamında hazırladığımız "Kurumsal Bakım Süreci ve Sonrasında İnsan Hakları İhlalleri Raporundan" bahsedilerek raporumuzu BM Çocuk Hakları Komitesine gönderdiğimi ve 93. Oturumunda Çocuk Hakları Komitesinin raporumuzu da içeren ülkemize yönelik tavsiye kararlarından bahsedilmiştir.

UNICEF Türkiye Ofisi Ekibi

Devlet koruması altında Alternatif Bakım kuruluşlarında kalan yaklaşık 14.000 çocuk ile ilgili ayrımcılıkla mücadele, bakım süreci, sonrasına hazırlık ve izlenmesi, kuruluşlarda çalışan personellere yönelik çocuğun yüksek yararı esaslı mevzuat yapısının oluşturulması ve eğitimler ile bu personellerin desteklenmesinin gerekliliği konularında çalışma yapılmasını icracı kuruluş olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ilettiğimiz ve bu konularda UNICEF'ten de destek talep ettiğimiz belirtilmiştir.

Toplantıda UNICEF uzmanları UNICEF'in Alternatif Bakım kuruluşlarının ve burada kalan çocukların aile yanında desteklenmesi açısından yönlendirilmesi, aile yapısının güçlendirilmesi konularının ağırlıklı olarak çalışıldığını, Alternatif Bakım Kuruluşlarının güçlendirilmesinin gündemlerinde öncelikli olarak yer almadığını belirtmişlerdir.

Dernekler olarak çocukların aile yanında desteklenmesini ve koruyucu aile sistemini önemseydiğimizizi, ancak ülkemizde bu değişimin ve alternatif bakım kuruluşlarında kalan 14.000 çocuğun tamamının aile yanında desteklenmesinin uzun bir dönüşüm süreci gerektirdiği kendilerine aktarılmıştır. Mevcutta bulunan bu çocuklar için özellikle ayrımcılıkla mücadele ve 18 yaşından sonrası için sosyal hayata uyum ve adaptasyonun sağlanmasının öneminden ve BM Alternatif Bakım Kılavuzunda[3]belirtilen hususlardan bahsedilmiştir.

UNICEF ve Avrupa Birliğince Türkiye’de Sivil Toplumun Çocuk Hakları Savunuculuğu Konusunda Güçlendirilmesine Yönelik hazırlanan ACAR Projesi kapsamında derneklerimizin desteklenmesi hususlarında bizlere bilgilendirmeler yapılmıştır. Dernek olarak yerelde UNICEF ile birlikte çalışmayı, UNİCEF’in çalışma politikalarının yerel STK’lar arasında yaygınlaştırılması hususlarında işbirliği yapılması talep edilmiştir.

ÇOCUKLARIN AİLE YANINDA VE KORUYUCU AİLE SİSTEMİNİ ÖNEMSENMEKLE BİRLİKTE ;

ALTERNATİF BAKIMDAKİ ÇOCUKLARIN TAMAMININ AİLE YANINDA DESTEKLENMESİ UZUN BİR DÖNÜŞÜM SÜRECİ GEREKTİRMEKTEDİR.

BU NEDENLE YAKLAŞIK 14.000 ÇOCUĞUN ALTERNATİF BAKIM ALTINDA OLDUĞU DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE UNICEF’İN ÖNCELİKLERİ ARASINDA OLMASINI ÖNEMSEMekteyiz.

4. TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (TİHEK)

- 16 ŞUBAT 2024 -

Dernekler olarak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile gerçekleştirdiğimiz görüşmede; BM Çocuk Hakları Komitesinin 93 oturumunda dipnotta[4] belirttiğimiz tavsiye kararları bağlamında, Alternatif Bakım Kuruluşlarında gerçekleşen izleme ve raporlama faaliyetleri ile ilgili tespit ve önerilerimizin paylaşılması amaçlanmıştır.

Toplantıya, TİHEK başkan yardımcısı Alpaslan ÖĞÜT ile Ulusal Önleme Mekanizması Hizmet Birimi başkan ve uzmanları katılmıştır.

TİHEK Başkan Yardımcısı Alpaslan ÖĞÜT ile Ulusal Önleme Mekanizması Hizmet Birimi Başkan ve Uzmanları

[4] BM Çocuk Hakları Komitesinin 93 oturumunda alınan tavsiye kararlarından;

C. Genel ilkeler (Madde 2-3, 6 ve 12)

Ayrımcılık yapmama

“Özellikle savunmasız durumdaki çocuklara karşı ayrımcılığın devam etmesinden derin endişe duymakta ve özellikle bu çocukların eğitim, sağlık ve şiddetten korunma da dâhil olmak üzere temel hizmetlerden yararlanma ve yeterli bir yaşam standardına sahip olma imkânlarının kısıtlı olduğuna dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, ayrımcı tutum ve uygulamalara neden olan olumsuz ve geleneksel tutum ve normlarla mücadele etmek ve bunları değiştirmek için acil ve sistematik bir çaba sarf edilmemiş olmasından derin bir endişe duymaktadır.”

F. Aile ortamı ve alternatif bakım (Madde 5, 9-11, 18 (1)-(2), 20-21, 25 ve 27 (4))

Aile ortamı

31. Komite, Taraf Devlet'e aşağıdaki tavsiyelerde bulunmaktadır: “a) Savunmasız durumdaki çocuklu ailelerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış, güçlü bir izleme ve kalite güvence mekanizmasına sahip ulusal standart bir program geliştirmeyi göz önünde bulundurarak ebeveynlik programlarının etkinliğini değerlendirmeli ve buna göre revize etmelidir;

Görüşmede, incelediğimiz, TİHEK'in 2019-2023 yıllarında hazırladığı 8 Çocuk Evleri sitesindeki 9 adet raporu[5] ve bu raporlar ile ilgili tespit ve önerilerimizden bahsedilmiştir. Ayrıca derneğimizin hazırladığı “Kurumsal Bakım Süreci ve Sonrasında İnsan Hakları İhlalleri Raporu” ve BM Çocuk Hakları Komitesinin tavsiye kararları paylaşılmıştır.

Talep ve önerilerimiz dinlenilmiş ve notlar alınarak aşağıda belirtilen konular istişare edilmiştir.

BM Alternatif Bakım Kılavuzundaki hususlar TİHEK'in 2019-2023 yıllarında hazırladığı söz konusu raporlarda yer almamıştır. Özellikle bu raporların hiçbirinde bakım süreci sonrasında izlenip izlenmediği hususları belirtilmemiştir.

BM Alternatif Bakım Kılavuzunda; 133. “Her çocuğa, mümkün olduğunda, bakımdan ayrılırken bağımsızlığını kolaylaştıracak uzman bir kişi tahsis etmek için özel çaba gösterilmelidir” denilmektedir.

Görüşmede, yayımlanmış raporlar ile ilgili;

Bakım süreci sonrasında izlenip izlenmediği hususları üzerinde durulması gerekliliği belirtilerek, “BM Alternatif Bakım Kılavuzunun 133.no’lu maddesi[6]; Her çocuğa, mümkün olan her fırsatta, bakımdan ayrılırken bağımsızlığını kolaylaştırmak üzere uzmanlaşmış bir kişi tahsis etmek için özel çaba sarf edilmelidir.” Referans olarak verilmiş ve Çocukların devlet koruması altına alınma süreci ve öncesi çocuklar için travmatik bir süreç olduğu, bu süreçten sonra tekrar Aileye Dönüş süreçlerinin takibi daha da bir önem arz ettiği, bir kez aile bağları kopan bir çocuğun tekrar toparlanması zaman alabildiği belirtilmiştir.

Bu nedenle bakım süreci sonrası izleme faaliyetinin öneminden bahsedilmiştir.

İncelediğimiz raporlar da sadece Safranbolu Çocuk Evleri Müdürlüğü raporunda; “Merkezden reşit olarak ayrılan çocukların “Bakım Sonrası Rehberlik Programı” kapsamında takibine devam edildiği, başta bağımsız yaşama hazırlık ve istihdam konuları olmak üzere, ihtiyaç duydukları her konuda yardımcı olduğu ifade edilmiştir” denilmektedir. Ancak bu sürecin çocuk gözünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilerek, bu konuda reşit olan çocuklarla iletişime geçilmiş mi, hangi raporlar tutulmuş, çocukların şuan nerede ne yaptıkları incelenmiş mi?

[5] <https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/l8dzw1.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/k2cy3g.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/i95xl6.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/lj3omo.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/3A64BF.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/896EAB.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/7231C3.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/95BE15.pdf>
<https://www.tihek.gov.tr/public/images/kararlar/AFD75F.pdf>

[6] Bakınız https://digitallibrary.un.org/record/673583/files/A_RES_64_142-EN.pdf?ln=en

İş, eğitim ve aile hayatları ile ilgili neler yapılmıştır? Sorularına inceleme yapılarak cevap verilmesi gerektiği bu inceleme ile henüz çocuklar bakım sürecinde iken bakım sonrası için yeterli hazırlığın yapıp yapılmadığının değerlendirilebileceği bilgisi kurum yetkilileri ile paylaşılmıştır.

Anayasal bir hak olan Eğitim hususu üzerinde sadece istatistiksel olarak durulduğu, eğitime devam eden çocukların yükseköğrenime yönelimleri, üniversite kazanma ve okuma oranlarının ne olduğu, bu konuda kuruluşların hangi teşvik mekanizmalarını kullandığı ve eğitimin niteliği gibi konuların raporda yer alması gerekliliği vurgulanmıştır.

Devlet koruma ve bakımı altında olan çocukların bakım altına alınma süreçleri ve nedenlerinin aynı olmadığı, suça bulaşmış, istismara uğramış, mental problemler ya da aile yoksunluğu yaşayan çocuklara sadece yaş ve cinsiyet kriteri dikkate alınarak bir arada bakıldığı oysa bu durumun etkileşim ile birlikte çocuklara olumsuz olarak yansiyabildiği, akran zorbalığına da meydan verdiği belirtilmiştir. Çocuk evlerinde kalan çocukların homojen dağılımının yapıp yapılmadığının da BM Çocuk Hakları Sözleşmesinde belirtilen Çocuğun Yüksek Yararı kapsamında incelenmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

2021 yılında “Ankara Saray Çocuk Evleri raporunda” bu konuda ; “37. Merkezin Mental Retardasyon teşhisli çocuklarının bir evde barındırılmadığı, her eve kaynaştırma olması amacı ile yerleştirildikleri belirtilmiştir. Bu durum evde kalan ve üniversite sınavına çalışan çocuklar tarafından rahatsız edici olarak değerlendirilmektedir.” Tespiti paylaşılmış ancak bu konuda tavsiye bölümünde herhangi bir tespite yer verilmediği hususları görüşmelerde dile getirilmiştir.

Gerçekleştirdiğimiz ziyaretlerde aşağıda maddeler halinde sıraladığımız tespit ve öneriler yetkililer ile paylaşılmış ve yazılı olarak kendilerine sunulmuştur. Ayrıca “Kurumsal Bakım Süreci ve Sonrasında İnsan Hakları İhlalleri Raporu” kitapçığımızı her ziyarette ilgili kişilere verilmiştir.

ÇOCUKLAR BAKIM SÜRECİNDE İKEN BAKIM SONRASI İÇİN YETERLİ HAZIRLIĞIN YAPILIP YAPILMADIĞININ İNCELENMESİ GEREKLİLİĞİ GÖRÜŞMENİN ANA UNSURUDUR.

TÜRKİYE'DE ALTERNATİF BAKIM ALANI TESPİT, İHTİYAÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (ÖZET)

1. MEVZUAT

2. ÇOCUK BAKIM KURULUŞLARI

3. KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME DEVAMI

4. KORUMA ALTINDA YETİŞEN ÇOCUKLARIN AYRIMCILIĞA VE ETİKETLEMeye MARUZ KALMASININ ÖNLENMESİ

5. KORUMA KARARININ SONLANDIRILMASI SONRASI ÇOCUK VE GENÇLERE DESTEK

Katkı Sunan Dernekler

İletişim

1. MEVZUAT

Tespit 1: 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu güncelde koruma ve bakım altındaki çocukların ve alternatif bakım sisteminin ihtiyaçlarına karşılık vermemektedir. Bu kanunlara dayandırılarak 2022 yılında çıkarılan “Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ise koruma altındaki çocuklar için sunulan hizmetleri tek tipleştirilmiş, “özel ihtiyaç sahibi, suça sürüklenen, suç mağduru, travma mağduru çocuk” gibi farklı ihtiyaçları olan çocuklar için tek bir model öngörmüştür. Teoride yönetmelik yalnızca çocuk evleri ve çocuk evleri sitelerinin var olduğunu belirtse de uygulamada özel desteğe ihtiyaç duyan çocuklar için eski ismi ile “çocuk destek merkezi” benzeri çocuk evleri siteleri bulunmaktadır. Ancak eldeki tek yönetmelik tüm kuruluş tiplerinin çalışma usul ve esasını düzenlemekte yetersiz kalmaktadır.

Öneri 1: Çocuk hakları temelli ihtiyaca karşılık verecek bütüncül bir mevzuat geliştirilmesi, mevzuat geliştirme sürecinde sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınması ve özellikle “BM Alternatif Bakım Esasları”nın yeni hazırlanacak mevzuatlarda etkili bir şekilde yer alması talep edilmektedir.

Tespit 2: Son 5 yılda çocuk bakım kuruluşlarında çalışan meslek elemanlarının eğitim ve niteliği ile ilgili sorunlar gündeme gelmektedir. “Sosyal Çalışma Görevlisi” kadrosu ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarından mezun olan meslek elemanları tek bir kadro altında toplanmış, farklı nitelik ve yetkinliklerine karşın aynı görevlendirmelere tabi tutulmuştur. Bu durum çocukların özelleşen ihtiyaçlarına karşılık verememenin yanı sıra uluslararası standartlarda karşılığı olmayan bir uygulamadır. Meslek elemanlarının eğitimini aldığı işi yapmaması ve görevlendirmelerinin “sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı” alanında olması alternatif bakım alanında çocuklarla çalışma yetkinliği olmayan personellerin çocuklarla çalışmasına ve çocukların bu süreçte hak ve hizmetlere erişimde güçlük yaşamasına neden olmaktadır.

Öneri 2: Çocuklarla çalışan profesyoneller ve personelin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu statüsünden çıkarılarak çocuğun yüksek yararı esaslı bir personel kanunu oluşturulması, personelin rastgele atama ile değil bilgi, beceri ve yetkinliklerine göre seçilmesi ve çocuklarla çalışması önerilmektedir.

2. ÇOCUK BAKIM KURULUŞLARI

Tespit 3: Kuruluşlarda alternatif bakım altında bulunan çocuk sayısının en az 2 katı kadar personel çalıştırılmakta ancak çocuklara sunulan hizmet ve çıktılarında bu oranla orantılı bir sonuç elde edilememektedir. Kuruluş bakımının çocukların ihtiyaçlarına karşılık vermekte yetersiz kaldığı bilinmesine karşın yeni kuruluşlar açıldığı görülmektedir.

Öneri 3: Çocuklara en uygun bakımın sunulması için yeni kuruluş inşa etmek ya da kuruluşlara ayrılan finansal kaynağı artırmak yerine yatırımların aile temelli bakım modellerine (koruyucu ailelik ve biyolojik ailenin güçlendirilmesi) yapılması, aile temelli bakım modelleri alanında personel istihdamının artırılması önerilmektedir.

Tespit 4: Çocuklar bakım sonrası sürece (18 yaş sonrası) yeterli düzeyde hazırlanmamaktadır. Korumadan ayrılmaya hazırlanan çocuklara uygulanan standart bir hazırlık prosedürü bulunmamaktadır. Süreci yürüten meslek elemanları yalnızca evrak işi düzeyinde süreci tamamlamakta çocuklar sosyal hayata ve iş hayatına hazırlıksız bir şekilde atılmaktadır. Bu durum uyum sorunları, psikososyal sorunlar ve finansal sorunları beraberinde getirmektedir.

Öneri 4: “Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”te Madde 34’te geçen hususların ayrı bir yönetmelikte ele alınması ve standart bir prosedür hazırlanması, bunu uygulayacak yeterli sayıda meslek elemanın görevlendirilmesi ve meslek elemanlarının lisans eğitiminde edindikleri uzmanlıklara göre görevlendirilmesi önerilmektedir.

Tespit 5: Suça Sürüklenmiş çocukların, şiddet ve istismara uğramış çocuklar ile diğer sebeplerle bakım altında kalan çocukların yeterli düzeyde rehabilite edilmeden aynı ortamda olmasının akran zorbalığı, istismar, şiddet gibi çok çeşitli problemlere yol açtığı bilinmektedir.

Öneri 5: Çocuk bakım kuruluşlarının ayrımcı bir tutumla değil ancak ihtiyaç temelli bir yaklaşımla çocukların süreçlerine göre ihtisaslaştırılmasını, bunun yönetmelik ile standardize edilmesini ve travmaya duyarlı bakım uygulamalarının geliştirilmesini öneriyoruz. Ayrıca İlk Kabul Birimleri’nin özel bir şekilde ele alınarak ihtisaslaştırılması, halihazırda koruma altında bulunan çocukların iyilik halinin korunması için İlk Kabul Birimi’nde yeterli rehabilitasyon ve uyum süreci tamamlanmadan çocukların çocuk evleri ve çocuk evleri sitesine yerleştirilmemesi önerilmektedir.

Tespit 6: Üç yaşından küçük çocukları kurum bakımına yerleştirilmemesi için adımlar atılsa da halen 3 yaşından küçük çocukların kuruluş bakıma yerleştirildiği gözlemlenmektedir. Bu durumun sonuçları bazen medyada da olumsuz şekilde yansımakta çocukların gelişimlerinde kalıcı olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Öneri 6: Tüm çocuklar için koruyucu aile hizmet modelinin yaygınlaştırılmasının hızlandırılmasını talep ediyoruz. Özellikle 3 yaş altı çocukların kuruluş bakımına yerleştirilmesini önlemek için geçici koruyucu aile modelinin hızla hayata geçirilmesi, ailelerin nitelikli eğitim ve takip ile desteklenmesi önerilmektedir.

3. KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME DEVAMI

Tespit 7: Koruma altındaki çocukların eğitime devam oranlarının ve akademik başarılarının çok düşük olduğu görülmektedir. Her yıl gerçekleştirilen atamalarda üniversite mezunu olarak atanmaların oranı %10'un bile altında kalmaktadır. Buna karşın çocukların neredeyse yarısı ilköğretim mezunu olarak hizmetli kadrolarında atanmaktadır.

Öneri 7: Çocukların eğitime devamına engel olan süreçlerin ortadan kaldırılması için sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde özelleşen/derinleşen çalışmalar yürütülmesini, çocukların okulda karşılaştıkları ayrımcılık ve etiketlemeye karşı devlet eliyle mücadele edilmesini öneriyoruz. Okul idareleri ve öğretmenlerin çocuğun eğitim sürecinde kuruluş ile etkin iletişime geçmesini teşvik edilmesini öneriyoruz. Özellikle sivil toplum kuruluşlarının iyi rol modellerle çocukları bir araya getirilmesi hususunda sürece dâhil edilmesi önerilmektedir.

Tespit 8: 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında sağlanan istihdam hakkı, koruma altındaki çocuk ve gençlerin suça sürüklenmesinin, evsizliğe sürüklenmesinin ve uyum sorunlarının önlenmesi açısından çok değerli ve elzemdir. BM Alternatif Bakım Kılavuzu da bu hakkı desteklemektedir. Ancak çocuklar açısından istihdam hakkının eğitime devam etmemek için bir gerekçe olarak görülmesi, bunun kuruluştaki çalışanlar tarafından söylem ve eylemlerle de desteklenmesi çocukların eğitime devamını olumsuz etkilemektedir.

Öneri 8: Çocukların eğitime devamının teşvik edilmesi için istihdama destek uygulamasının çocukların üstün yararı çerçevesinde çocukları hak kaybına uğratmayacak şekilde revize edilmesi ve eğitime devamı teşvik edici bir uygulamayla birlikte yürütülmesi önerilmektedir.

4.KORUMA ALTINDA YETİŞEN ÇOCUKLARIN AYRIMCILIĞA VE ETİKETLEMeye MARUZ KALMASININ ÖNLENMESİ

Tespit 9: Çocuklar devlet koruması altında yetiştiği için staj, okul vb. sosyal ortamlarda ayrımcılığa ve etiketlemeye maruz kalmaktadır. Bu durum çocuğun uyumdan eğitime pek çok alanda güçlük yaşamasına sebep olmaktadır.

Öneri 9: Ayrımcılıkla ve toplumsal önyargılar ile etkin mücadele; devlet korumasında yetişmiş bireylere karşı olumsuz önyargılar, olumsuz etiketlemeler ve ayrımcılıkla mücadele konusunda yine devlet korumasında yetişmiş iyi örneklerden rol model çalışmalarının yapılması, iyi örneklerin ön plana çıkarılması ve toplumsal kampanyaların bizim gibi dernekleri öncelikle STK'lar üzerinden yürütülmesi önerilmektedir.

5. KORUMA KARARININ SONLANDIRILMASI SONRASI ÇOCUK VE GENÇLERE DESTEK

Tespit 10: Bazı çocuklar 18 yaşında önce koruma ve bakım ihtiyacının sonlanması sonucu aile yanına döndürülerek bazı çocuklar ise 18 yaşını tamamlayarak devlet korumasından ayrılmaktadır. Ancak her iki durumda da bakım sonrası izleme faaliyeti evrak üzerinde yürütülmekte, çocuk ve gençlerin süreçleri, psikososyal ihtiyaçları takip edilmemektedir. Her ne kadar mevzuatta bu yer olsa da uygulamada iş yoğunluğu ve personel sayısının yetersizliği ile bakım sonrası rehberlik ve izleme faaliyetleri yetersiz kalmaktadır.

Öneri 10: Aile yanına döndürülen çocukların ailelerinin bireysel ihtiyaçlarına göre şekillenen, güçlü bir izleme ve değerlendirme mekanizmasına sahip bir sosyal hizmet müdahalesi ile takip edilmesi önerilmektedir. 18 yaşını tamamlayarak ayrılanlar içinse Bakım Sonrası İzleme ve Rehberlik Birimlerinin geliştirilmesi, personel sayısı ve niteliğinin artırılmasını aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışılması önerilmektedir.

Tespit 11: Çocukların ailenin yanında desteklenmesini ve en son çarenin alternatif bakım olmasını destekliyoruz. Ancak çocukların ailesinden ayrı olarak yaşamasına karar verilme süreci sonrası çocuğun aileden ayrılması nasıl travmatik bir durum ise aile yanına döndürülmesi süreci de aynı şekilde travmatik olabilmektedir. Bu durum özellikle koruyucu aile yanında hayata hazırlanan çocuklar için çok daha zor olmaktadır.

Öneri 11: Koruma kararının kaldırılması sürecinde inceleme ve değerlendirmelerin sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacılar tarafından yapılması, burada görev alan personelin eğitimlerle sürekli olarak desteklenmesi önerilmektedir.

Bu taleplerimiz ayrıca BM Çocuk Hakları Komitesinin 93. Oturumunda alınan ve 8 – 26 Mayıs 2023 tarihlerinde kabul edilen tavsiye kararlarında da belirtilmektedir.

Katkı Sunan Dernekler

Anadolu Büyük Aile Federasyonu (Malatya, Erzurum, Ağrı, Bingöl, Muş, Gaziantep Yurt Dernekleri)

Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği

Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği

Ankara YURTAYDER

Gaziantep YURTAYDER

İletişim

Mehmet ÇOLAK, anadolubuyukailefederasyonu@gmail.com (DABAF)

Ahmet ÖZERHAN, malatyayader@gmail.com (Malatya YADER)

Rumeysa BOZDEMİR, rumeysa.bozdemir@hayatsende.org (Hayat Sende Derneği)

HABER LİNKLERİ

<https://malatyapencere.com/haber/abaf-ve-malatya-yaderden-ankara-cikarmasi-20071.html>

<https://www.malatyahaberi.com/abaf-ve-malatya-yaderden-ankara-cikarmasi/>

https://herhavadis.com/haber/dabaf_ve_malatya_yaderden_ankara_cikartmasi-8380.html

<https://www.pusulamalatya.com/dabaf-ve-malatya-yader-den-ankara-cikarmasi/24229/>

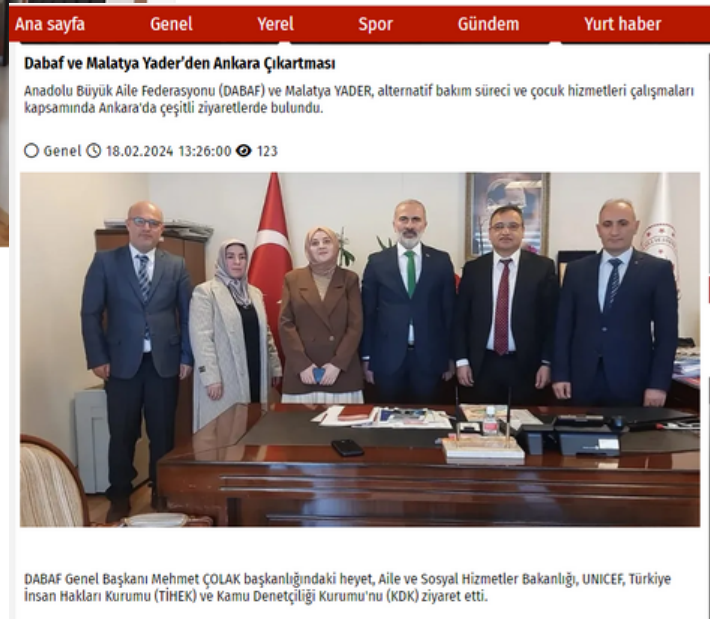
<https://www.sabah.com.tr/agri/2024/02/17/ankarada-alternatif-bakim-sureci-ve-cocuk-hizmetleri-calismalari>

<https://www.malatyacadde.com/dabaf-ve-malatya-yader-den-ankara-cikarmasi/80611/>

https://malatyafirat.com/dabaf-ve-malatya-yader-alternatif-bakim-sureci-ve-cocuk-hizmetleri-calismalari-kapsaminda-ankarada-cesitli-ziyaretlerde-bulundu/#google_vignette

https://malatyasiyaset.com/dabaf-ve-malatya-yader-alternatif-bakim-sureci-ve-cocuk-hizmetleri-calismalari-kapsaminda-ankarada-cesitli-ziyaretlerde-bulundu/#google_vignette

<https://beydagihaberajansi.com/dabaf-ve-malatya-yader-alternatif-bakim-sureci-ve-cocuk-hizmetleri-calismalari-kapsaminda-ankarada-cesitli-ziyaretlerde-bulundu/>

SON DAKİKA 00:59 Van'da ve doğudaki bazı illerde izinsiz yürüyüş yapmak isteyenlere polis mü

Haberler > Genel > Dabaf Ve Malatya Yader 'den Ankara Çıkarması

Dabaf Ve Malatya Yader 'den Ankara Çıkarması

Ankara'da alternatif bakım süreci ve çocuk hizmetleri çalışmaları

Malatya... PAYLAŞ

SON DAKİKA 23:46 Ülkücü Hareketin lideri Alparslan Türkeş, Malatya'da Dualar ile Anılacak

Haberler > Gündem > Dabaf Ve Malatya Yader 'den Ankara Çıkarması

Dabaf Ve Malatya Yader 'den Ankara Çıkarması

Ankara'da alternatif bakım süreci ve çocuk hizmetleri çalışmaları

PAYLAŞ

MALATYA YADER

www.malatyayader.org.tr

<https://www.facebook.com/yader44/>

<https://twitter.com/malatyayader/>

<https://instagram.com/malatyayader/>

O 850 302 39 88

<https://www.youtube.com/channel/UCtYmdzXvKhIawIqSZ1fyTCQ>

<https://www.linkedin.com/in/malatya-yader-688aab98/?originalSubdomain=tr>